

OIVALLUS

5

4. Persoonallisuus piirteiden avulla kuvattuna

Ekstrovertti ja introvertti

Katso Ilona Rauhalan video persoonallisuudesta ja temperamentista. Millaisia merkityksiä siinä annetaan ekstroverttiyden ja introverttiyden piirteille?

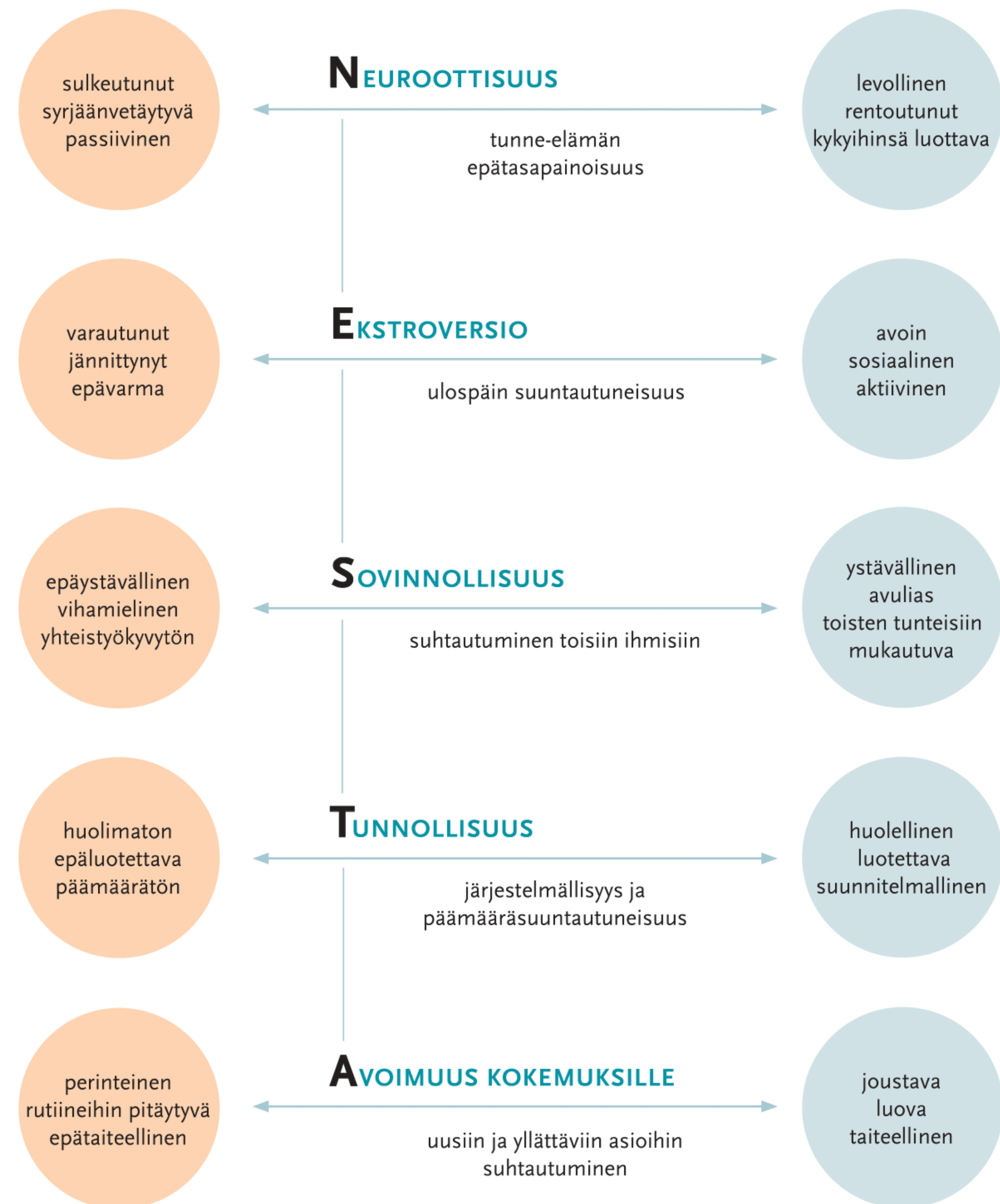
Piirteet

- **Piirteellä** tarkoitetaan ihmisen suhteellisen pysyvää tapaa ajatella, tuntea ja toimia.
- Pysyvyys tarkoittaa sitä, että piirre ilmenee melko samanlaisena yksilön elämänkaaren eri vaiheissa.
- Piirteen mukainen käyttäytyminen myös toistuu eri tilanteissa.

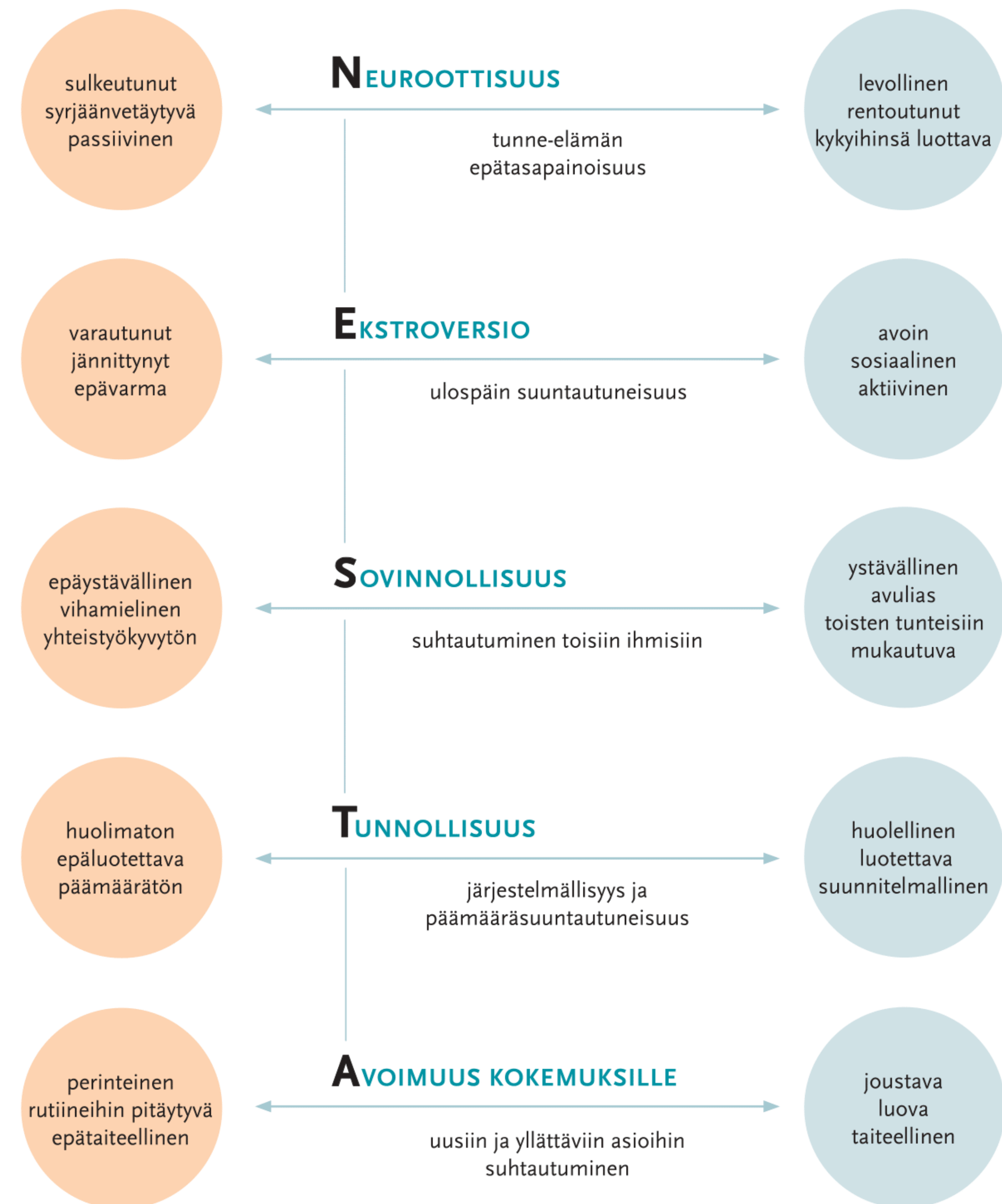
Viiden suuren piirteen teoria (Big Five)

- Nykyisin tutkituin piirreteoria on **viiden suuren piirteen teoria**, jota kutsutaan usein nimellä *Big Five*.
- Teorian mukaan on viisi piirrettä, joiden taso voi vaihdella kunkin yksilön kohdalla matalasta korkeaan.
- Viisi piirrettä ovat **neuroottisuus**, **ekstroversio**, **sovinollisuus**, **tunnollisuus** ja **avoimuus kokemuksille**, joista muodostuu lyhenne **NESTA**.

Viiden suuren piirteen teoria (Big Five)

- Piirteet eivät yleensä muutu kovin paljoa elämän aikana. Ihmisen yksilöllinen kehitys ja elämäntapahtumat voivat tosin vaikuttaa siihen, miten piirteet tulevat esiin eri elämänvaiheissa.
- Esimerkiksi tunnollisuus ja sovinnollisuus vaikuttavat läheisiin ihmissuhteisiin, työelämään ja terveyskäyttäytymiseen.
- Viisi suurta piirrettä voidaan tunnistaa eri kulttuureissa elävien ihmisten persoonallisuuksista.

Big Five -persoonallisuusprofiilit

Taulukossa on kuvattu kahden henkilön (A ja B) NEO-PI-3-persoonallisuustestin tulokset persoonallisuusprofiileina.

1. Pohdi ja perustele, kumman kanssa haluaisit
 - a) lähteä reppureissaamaan
 - b) tehdä ryhmätyötä
 - c) ideoida ja toteuttaa varainkeruutapahtuman.
2. Pohdi, mihin ammatteihin A ja B soveltuisivat.

Matala										Korkea
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Ulospäinsuuntautuneisuus										
	A (1)							B (8)		
Neuroottisuus										
				A (4)					B (9)	
Sovinnollisuus										
					A (5)		B (7)			
Tunnollisuus										
		B (2)			A (5)					
Avoimuus kokemuksille										
			A (3)				B (7)			

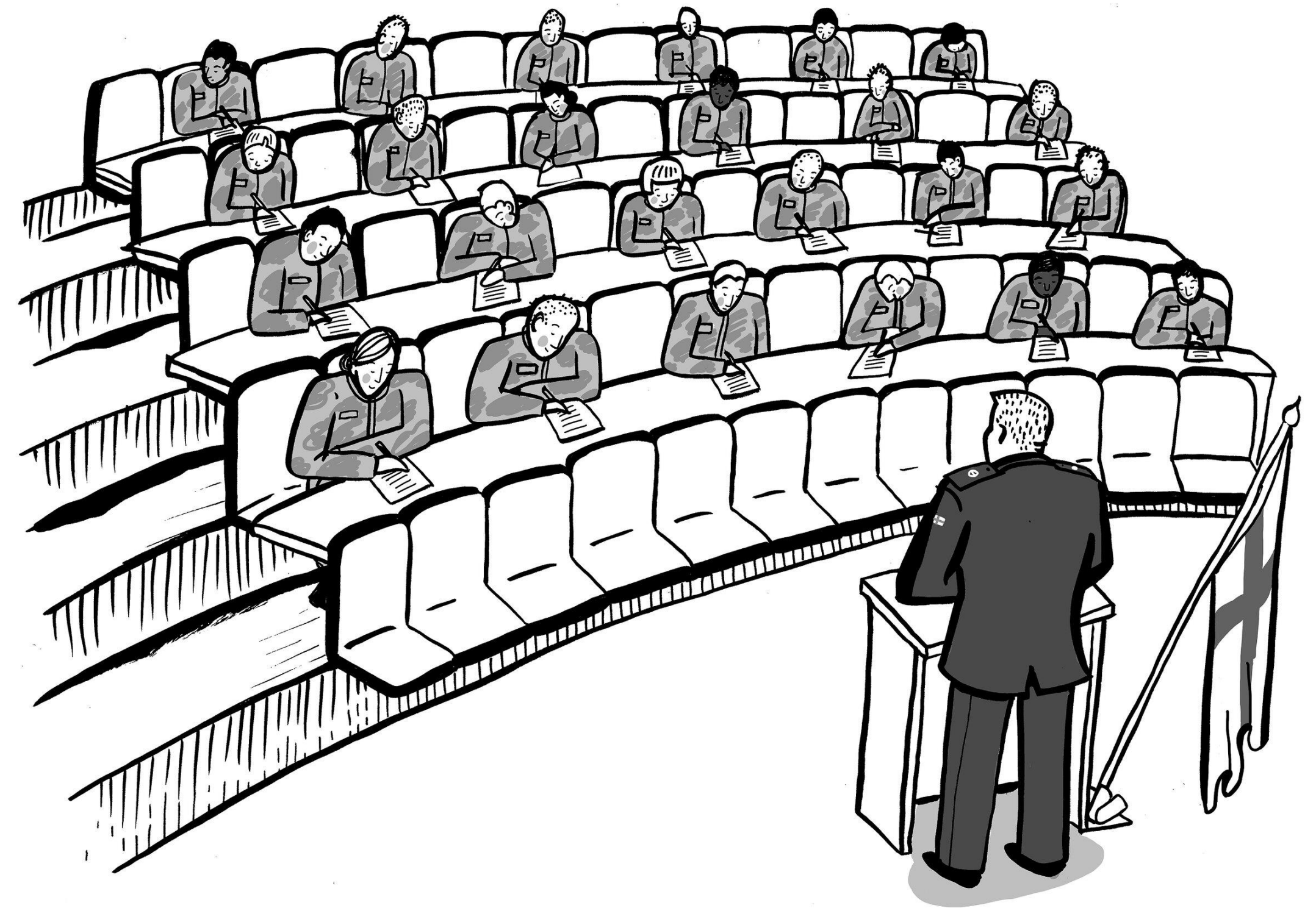
Testit psykologian tiedonkeruutapana

- Psykologinen testi voidaan määritellä systemaattiseksi menettelyksi, jolla selvitetään yksilön toimintaa ja kuvataan sitä numeerisen asteikon tai luokittelujärjestelmän avulla.
- **Standardoitu testi** sisältää menettelytavan, välineistön ja pisteytyksen. Standardoidun menetelmän vastausohjeet esitetään vastaajille samalla tavoin, tehtävät pysyvät vakioina.

Testit psykologian tiedonkeruutapana

Persoonallisuustestejä käytetään

- hoidon ja kuntoutuksen apuvälineenä
- soveltuvuusarvioinneissa rekrytoinnissa, johtotehtävissä ja puolustusvoimissa
- suoritustesteissä (esimerkiksi neuropsykologi voi arvioida henkilön kognitiivista tasoa)
- psykologisessa tieteellisessä tutkimuksessa.

Asepalvelustaan suorittava ikäluokka osallistuu testiin, jossa arvioinnin kohteena ovat sekä persoonallisuus että kognitiiviset kyvyt.

Testit psykologian tiedonkeruutapana

- Testit voidaan jakaa **itsearviointikyseihin** ja **projektiivisiin testeihin**.
- Testin **reliabiliteetti** (luotettavuus) tarkoittaa sitä, miten hyvin testi mittaa mitattavana oleva asiaa. Esimerkiksi testitilanne ja erilaiset satunnaisvirheet saattavat heikentää reliabiliteettia.
- Testin **validiteetti** eli pätevyys tarkoittaa sitä, miten hyvin testi kertoo juuri mitattavasti asiasta eikä jostakin muusta. Validin testin tulos ei riipu esimerkiksi testin tekijän motivaatiosta.

Palauta mieleen

- Nimeä viiden suuren piirteen (NESTA) persoonallisuusteorian ulottuvuudet ja luonnehdi jokaista piirrettä.
- Millaisiin tutkimuksiin viiden suuren piirteen teoria perustuu?
- Millaisia yhteyksiä eri piirteillä on ihmisen käyttäytymiseen (esimerkiksi ihmissuhteisiin, toimintaan työelämässä ja terveyskäyttäytymiseen)?